

Lahden kaupunki, Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, 19.10.2021

§ 44

Lippujen hinnoittelu ja asiakasryhmät vyöhykeuudistuksessa

1493/08.01.00.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Joukkoliikennepäällikkö Katja Suhonen p. 044 416 4685

Päätös

Lautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta päättää, että uudessa vyöhykemallissa noudatetaan perusteluosan hinnoittelua, asiakasryhmiä ja alennusprosentteja.

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa puheenjohtaja Siru Heromaa-Karjalainen teki jäsenten Mona Pyykkönen ja Sami Korkiakoski kannattamana esityksen, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu esitys, joten asiasta oli äänestettävä.

Puheenjohtajan ehdotuksesta suoritettiin nimenhuutoäänestys siten, että ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista (esittelijän päätösehdotus) äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat asian palauttamista valmisteluun äänestävät EI.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä JAA äänesti 6 jäsentä ja EI 6 jäsentä sekä 1 äänesti tyhjää.

Puheenjohtaja totesi palautusehdotuksen voittaneen äänin 6–6 puheenjohtajan äänellä. Asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.

Äänestyslista liitteenä.

Perusteluosa

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta 22.06.2021 § 29: Lautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi seuraavin saatesanoin: ”Selvitetään kustannukset, jos seniorilippu ulotetaan kaikkiin lipputuotteisiin sekä kustannukset mikäli seniorilippu ulotetaan kausilippuun aikarajoituksilla. Lisäksi selvitetään 3-4 vyöhykkeen matkoissa vaihtoajan pidentäminen 120 minuuttiin.” Tämän pohjalta perusteluosaa on täydennetty seniorialennusten ja vaihtoajan osalta.

Joukkoliikennelautakunta päätti kokouksessaan 4.5.2021 § 21 uudistaa vyöhykkeitä neljän vyöhykkeen mallin mukaisesti. Vyöhykeuudistuksen tarkoituksena on selkeyttää joukkoliikenteen lippujärjestelmää ja kasvattaa matkustajamääriä.

Uudessa mallissa sisimmälle vyöhykkeelle sisältyy Lahden keskusta ja sen lähialueet noin kolmen kilometrin säteellä keskustasta. Toiselle vyöhykkeelle kuuluu loput Lahdesta mukaan lukien Nastolan alue, Pennala, Salpakangas, Hollolan kirkonkylä ja Vesikansa. Kolmannelle vyöhykkeelle sijoittuu Orimattilan keskustaajama, Kärkölä, Hämeenkoski, Vääksy ja Vierumäki. Neljännelle vyöhykkeelle jäisi Heinola Myllyojalta pohjoiseen, Padasjoki, Sysmä, Hartola sekä Asikkala Vääksystä pohjoiseen.

Lippujen hinnat on pyritty pitämään mahdollisimman lähellä nykyisiä hintoja, jotta kenellekkään matkustajalle ei tulisi merkittävää lipun hinnan

korotusta tai kuntien nettokustannukset nousisi kohtuuttomasti. Lisäksi on pyritty selkeyttämään asiakasryhmiä ja niiden alennuksia.

Kunnilta pyydettiin lausuntoa vyöhykeuudistukseen liittyen. Osa kunnista otti kantaa myös lippujen hinnoitteluun ja asiakasryhmiin.

Heinolan kaupunki lausui, että lippujen asiakashintoja Heinolassa ei saa korottaa ja että hinnoittelua tulee tarkastella siten, että kuntamaksuosuuksiin ei muodostu vyöhykemuutoksen valmisteluaineiston mukaisia kohtuuttomia korotuksia.

Hollolan kunnan lausunnossa ehdotetaan, että jos vyöhyke- ja lippu-uudistuksen hinnoittelua ei voida esitetystä yhtään nostaa ydinmatkustusvyöhykkeillä 1 ja 2, tulee lipputulomenetysten haittoja pystyä ainakin osittain kattamaan seudullisesti linjoja ja/tai vuorotarjontaa karsimalla sekä muutenkin huomioimaan paremmin korona-ajan vähentyneen matkustuskysynnän.

Lahden kaupunki lausui, että joukkoliikenteen lipputuotteiden hinnoittelun selkeyden lisäämiseksi pitkän tähtäimen tavoitteena tulee olla päätettyjen alennusperusteiden ulottaminen kaikkiin lipputuotteisiin yksittäisten lipputuotteiden sijaan. Tarkasteluun tulee ottaa seniorilipputuotteiden ulottaminen kaikkiin lipputuotteisiin sekä lisäksi mahdollinen työttömien henkilöiden asiakasryhmälennus.

Lippujen hinnat

Aikuisten lippujen uudeksi hinnoitteluksi ehdotetaan seuraavaa:

Lippu	2 vyöhykettä	3 vyöhykettä	4 vyöhykettä
-------	--------------	--------------	--------------

Kausi	58 €	80 €	90 €
Arvo/Mobiili	2,5 €	5,0 €	5,9 €
Kerta	3,4 €	6,5 €	7,4 €

Siten hinta Heinolasta Lahteen säilyisi nykyisellä tasolla, hinta Vierumäeltä Lahteen hieman kallistuisi ja Heinolan sisäisen matkan hinta halpenisi.

Hinnoitteluehdotus perustuu selvitykseen vyöhykeuudistuksesta.

Tavoitteena on kasvattaa joukkoliikenteen matkustajamääriä ja siten asettaa mahdollisimman edulliset lippujen hinnat minimoiden kuitenkin uudistuksen kustannusvaikutukset kunnille.

Lisäksi ehdotetaan, että mobiililipun hinta laskettaisiin samalle tasolle kuin arvolipun hinta. Tällöin hinnasto olisi nykyistä selkeämpi, mikä lisäisi edelleen joukkoliikenteen käytön helppoutta ja houkuttelevuutta. Tällä hetkellä mobiililipun hinta sijoittuu arvo- ja kertalipun väliin. Mobiilimaksu on myös matkustajan kannalta vaivaton, sillä matkustajan ei tarvitse hankkia erillistä matkakorttia alennusta varten. Mobiililippu ostetaan älypuhelimien tai tablettiin ladatun sovelluksen kautta. DNA:n teettämän tutkimuksen (2020) mukaan 96 prosentilla 16-74-vuotiaista on käytössä älypuhelin.

Asiakasryhmät

Keväällä on valmistunut Paikallisliikenneliiton selvitys joukkoliikenteen alennuslippujen perusteista ja vaikutuksista. Selvitys on päätösehdotuksen liitteenä ja ehdotetut alennusperusteet perustuvat siihen sekä selvitykseen vyöhykeuudistuksesta.

Aikuisen lisäksi muut asiakasryhmät olisivat lapsi, nuori, opiskelija ja seniori, kuten nykyäänkin, sillä nämä ovat vakiintuneita asiakasryhmiä. Eri asiakasryhmien alennusprosentteja selkeytettäisiin.

Lapset saisivat alennusta kerta-, arvo- ja kausilipusta 50% aikuisen kerta-, arvo- ja kausilippuun nähden. Nuoret ja opiskelijat saisivat alennusta arvo- ja kausilipusta 30% aikuisen arvo- ja kausilippuun nähden. Tämä yksinkertaistaisi alennusprosentteja nykyisestä ja tekisi arvolipusta entistä houkuttelevamman vaihtoehdon kertalippuun nähden hinnan hieman laskiessa näille asiakasryhmille.

Seniorien alennuksia on selvitetty uudelleen valmisteluun palauttamisen myötä. Lisäselvityksen on laatinut Sitowise Oy. Selvityksen mukaan seniorialennuksen ulottaminen kertalippuihin heikentää arvo- ja kausilippujen houkuttelevuutta. Joukkoliikenteen satunnaiskäyttäjien matkustuksen lisäämisen kannalta olisi hyödyllistä, että matkakortille ladattavien lipputuotteiden houkuttelevuutta lisätään, eli vaikutus on ei-toivottu. Kertalippujen alennuksella voidaan kuitenkin houkutella uusia satunnaisia joukkoliikenteen käyttäjiä, mikä on toivottu vaikutus. Seniorien kertalippu vähentäisi lipputuloja noin 120 000 euroa vuodessa.

Kausilippuun ei ole mahdollista tehdä aikarajoitusta, vaan kausilipulla pääsee matkustamaan rajattomasti sen voimassaoloaikana.

Seniorialennuksen ulottaminen kausilippuihin vähentää lipputuloja noin 32 000 eurolla vuodessa. Jos senioreille myönnettäisiin 30 % alennus kausilipusta, todennäköisesti matkustus lisääntyisi ja kohdistuisi myös ruuhkasiin ajankohtiin. Kausilippualennus heikentää arvolippujen houkuttelevuutta ja on ristiriidassa arvolippualennuksen myöntämisen periaatteen kanssa. Arvolippualennus tarkoituksena on ollut ohjata kysyntää ajankohtaan, jolloin joukkoliikenteen kapasiteetti on

vajaikäkäytössä. Kausilippualennus todennäköisesti lisäisi joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja siirtäisi matkustusta nykyisestä senioreiden arvolippujen alennusajasta (klo 9-14) myös ruuhkaiseen ajankohtiin. Lisäkuormitus jo ruuhkaisilla vuoroilla voi aiheuttaa tarpeen lisäkapasiteetille, jonka kustannuksia ei voi arvioida.

Ehdotus on, että seniorialennusta ei laajenneta kerta- tai kausilippuihin.

Lahden kaupunki ehdotti lausunnossaan myös työttömien henkilöiden asiakasryhmäalennusta. Peruste työttömien alennukseen on mahdollisesti se, että työttömät ovat pienituloisia. Työtön ei kuitenkaan välttämättä ole pienituloinen ja pienituloisiin kuuluu muitakin sosioekonomisia ryhmiä työttömien lisäksi. Selvityksen alennuslippujen perusteista ja vaikutuksista mukaan pienituloisten matkojen tukeminen on vaikuttavampaa ohjata sosiaalitoimen kautta. Sosiaalitoimessa on helpompaa todeta tuen saannin perusteet ja kohdistaa tuki tehokkaammin niille, jotka sitä tarvitsevat. Lisäksi seuranta mahdollistuu ja kokonaiskuva tuen saajan kokonaistuesta säilyy. Työttömyyden tai pienituloisuuden todentaminen joukkoliikenteen asiakaspalvelupisteessä olisi haastavaa. Työttömyyden päättymisestä ilmoittaminen olisi asiakkaan vastuulla, sillä LSL:llä ei ole pääsyä tällaisiin tietokantoihin.

Vaihtoaika

Lippujen vaihtoajat perustuvat vyöhykkeiden määrään. Nykyään kahden vyöhykkeen matkoissa vaihtoaika on 60 minuuttia, 3-7 vyöhykkeen matkoissa 75 minuuttia ja 8-9 vyöhykkeen matkoissa 90 minuuttia.

Vaihtoaikoja on syytä pidentää, kun vyöhykkeet laajenevat, jotta vaihdon onnistuminen ja vaihtoajan riittävyys varmistuu. Ehdotuksena on, että yhden tai kahden vyöhykkeen matkoilla vaihtoaika on 70 minuuttia ja kolmen tai neljän vyöhykkeen matkoilla 120 minuuttia.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: toimivalta-alueen kunnat

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Tiedoksi: asian valmistelija